

Factsheet: Boomkorvisserij

versie november 2010

Algemeen

De term boomkorvisserij verwijst naar de traditionele boomkor met stalen boom en wekkerkettingen. Naast deze traditionele vormen zijn verschillende aanpassingen en varianten op de boomkor sterk in opkomst. Dit betreffen onder meer de pulskor en de sumwing. Zie hiervoor het factsheet alternatieve vistuigen.

Principe

Vissen met de boomkor is een actieve vismethode waarbij platvis opgeschrikt wordt van de bodem en zo in de sleepnetten terecht komt.

Doelsoorten

Platvis zoals tong, schol, schar, tongschar, griet, bot, tarbot en heilbot.

Beschrijving

Bij de traditionele boomkorvisserij hangt zowel aan de bakboord- als aan de stuurboordkant van de kotters een net in het water aan gieken. Er wordt dus met twee netten tegelijk gevist. Tijdens het vissen staan de twee gieken vrijwel horizontaal boven het water. Ieder visnet is met een vislijn vastgemaakt aan de giek en wordt opgehouden door een boom. De boom is tegenwoordig vrijwel altijd een lange stalen pijp. Aan de uiteinden van de pijp zijn de zogenaamde sloffen bevestigd die ervoor zorgen dat de boom en het net op de gewenste hoogte boven de zeebodem blijven en dat tegelijkertijd de weerstand met de zeebodem wordt verminderd. Aan de sloffen worden

naast de boven- en onderpees van het net ook een aantal wekkerkettingen bevestigd die door de onderpees worden voortgesleept. De wekkerkettingen hebben tot doel de ingegraven platvis op te schrikken zodat deze naar boven komt en het net inzwemt. De mazen van het net zijn aan het begin groter dan aan het einde. De kleine (ondermaatse) vis kan dan ontsnappen en de 'maatse' vis blijft in het net zitten. De maaswijdte waar mee gevist wordt is afhankelijk van de doelsoort, maar in de regel tussen de 80 en 120 mm. Na een trek wordt het net met de kuil (het uiteinde van het net waar de vis zich in verzamelt) naar boven aan boord gehaald. Door de kuil van het net open te trekken valt de vangst in een bak. De vis wordt aan boord van de kotters op grootte gesorteerd, schoongemaakt (gestript) en schoongespoeld. Daarna wordt de vis in plastic kratten en ijs gelegd en opgeslagen in het gekoelde visruim.

Vloot

Er is een onderscheid tussen kotters met een vermogen tot 300 pk (221 kW) en kotters met een vermogen tussen de 300 en 2000 pk. De kotters met een vermogen tot 300 pk hebben een maximale lengte van 24 meter. De tuigen die zij gebruiken hebben een maximale breedte van 2x 4,5 meter. De kotters met een vermogen groter dan 300 pk hebben een lengte van meer dan 24 meter en een maximale tuigbreedte van 2x 12 meter. De afgelopen jaren is de kottervloot kleiner in omvang geworden. In 2009 bestond de actieve vloot nog uit 104 grote kotters en 204 kleinere kotters. Dit in vergelijking met 2002 waar de vloot nog bestond uit 157 grotere en 235 kleinere kotters.

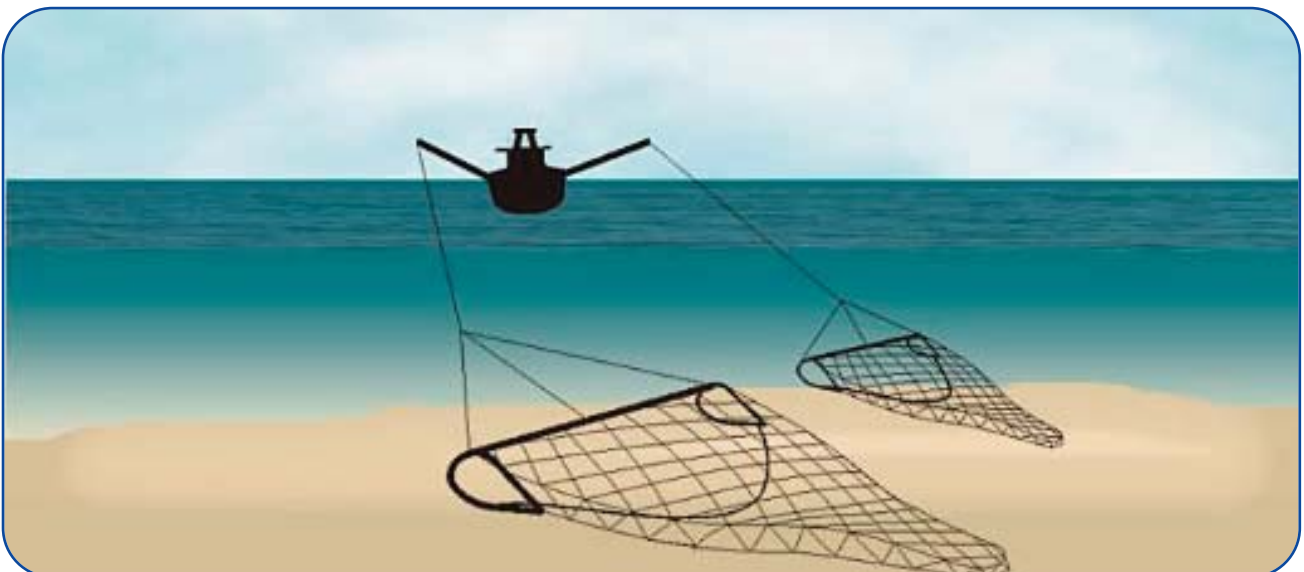

foto: Flying focus

Beheer

Voor de boomkorvisserij is een vergunning nodig. Voor het vissen binnen de 12-mijlszone (de zone tot ongeveer 21 kilometer uit de kust) en in bepaalde speciale gebieden gelden extra voorwaarden. Voor veel soorten zoals tong en schol moet je als visser in het bezit zijn van een quotum wil je de gevangen vis kunnen aanlanden op één van de Nederlandse of buitenlandse afslagen. Jaarlijks wordt voor de meeste commerciële soorten door de EU vastgesteld hoeveel er gevangen mag worden in zogenaamde Total Allowable Catches (TAC's). TAC's worden vastgesteld op basis van wetenschappelijke adviezen en geven aan hoeveel er in totaal van een bepaalde soort mag worden gevangen. De TAC's worden vervolgens verdeeld in nationale quota, de maximale hoeveelheid die een land van een bepaalde soort in een bepaald gebied mag vangen. In Nederland worden de nationale quota dan ook nog verdeeld in individuele quota die onderling gehuurd en geruild kunnen worden. De wetenschappelijke adviezen over de toestand van de visbestanden worden opgesteld door ICES, the International Council for Exploration of the Sea. Voor de zogenaamde ongequoteerde soorten heb je als visser geen quotum nodig om de vis te kunnen aanlanden. Hier worden dan ook geen TAC's van vastgesteld. Naast het quotum dat voor sommige soorten geldt, hebben vissers te maken met een maximale toegestane inzet van de vloot; de zogenaamde kW-dagen. kW-dagen worden berekend door het aantal toegekende zeedagen te vermenigvuldigen met motorvermogen. Een hoeveelheid toegekende kW-dagen geeft aan hoe groot de inzet van de visserijvloot mag zijn voor een bepaalde vistuigcategorie in een bepaalde periode.

Waar

Boomkorvisserij vindt plaats in de Noordzee; langs de hele kust en buiten de 12-mijlszone (met uitzondering van enkele natuurbeschermingsgebieden). De kleinere kotters mogen zowel binnen als buiten de 12-mijlszone hun activiteiten uitvoeren, mits zij voldoen aan de extra voorwaarden die gelden voor het vissen binnen de 12-mijlszone. De grotere kotters vissen buiten de 12-mijlszone en buiten de scholbox (een gebied ten noorden van de Nederlandse en Duitse Waddeneilanden en ten westen van de Deense Waddeneilanden waar alleen kleinere kotters toegestaan zijn). De diepere delen van de Noordzee, en de gronden die door gebrek aan stroming en weersinvloeden relatief rustig zijn, worden zelden tot zeer zelden bevestigd. Daarnaast zijn windmolenparken niet toegankelijk voor vissersboten en wordt er vaak niet gevist in vaarroutes van de scheepvaart door de hinder die vissers kunnen ondervinden van passerend scheepvaart verkeer.

Ook worden zand- en grindwingebieden vaak met rust gelaten omdat zich daar in de jaren na de winning veelal minder vis bevindt.

Wanneer

Boomkorvisserij vindt het hele jaar door plaats. De doelsoorten kunnen verschillen per periode, bijvoorbeeld doordat vissers rekening houden met de voortplantingsperiode van de vis (paaiperiode).

Maatschappelijke discussie

De maatschappelijke discussie omtrent boomkorvisserij concentreert zich vooral rondom ongewenste bijvangsten en bodemberoering. Ongewenste bijvangsten zijn: commerciële soorten waar de visser geen quotum (meer) voor heeft, ondermaatse vis (vis kleiner dan de toegestane aanlandingsmaat) of commercieel niet-interessante soorten. Deze bijvangsten kunnen niet worden aangeland en worden overboord gezet (discards).

De boomkorvisserij beroert bij het vissen de bodem. In een aantal gebieden en op een aantal bodemsoorten heeft dat, zo blijkt uit wetenschappelijk onderzoek, een negatief effect. De sector trekt zich de kritiek aan en zoekt uit welke gebieden wel en welke niet kwetsbaar zijn voor bodemberoering. De kottersector is hard op weg naar verduurzaming waarbij vermindering van brandstofverbruik, discards en bodemberoering de speerpunten zijn. Een aantal alternatieve vistuigen ter vervanging van de traditionele boomkor is hard in opkomst. Daarnaast worden er meerdere (wetenschappelijke) onderzoeken uitgevoerd, onder andere naar de samenstelling en vermindering van discards, het toepassen van grotere maaswijdtes en ontsnappingspanelen. Ook delen vissers hun kennis over belangrijke zaken in de zogenaamde kenniskringen, onder leiding van het LEI en IMARES. Daarnaast nemen de vissers actief deel aan gesprekken over de inrichting van beschermde gebieden.

MSC

Een groot deel van de Nederlandse kottervloot heeft de krachten gebundeld en is in 2010 het MSC-assessment traject ingegaan. In dit traject zal bekeken worden of de visserij (1) op een gezond bestand wordt uitgevoerd, (2) minimaal effect heeft op het ecosysteem en (3) plaats vindt binnen een goed beheerplan. Certificering wordt uitgevoerd door een onafhankelijke derde partij.

Referenties

1. Visserij in cijfers, LEI 2010
2. Marine Stewardship Council, MSC
3. Rapport 'Bestaande vistuigen als mogelijke alternatief voor de boomkor'. RIKZ, 2001.
4. Kenniskringen Visserij
5. www.pvis.nl
6. www.vissersbond.nl
7. www.imares.nl

Voor meer informatie over vissoorten zie de visfeiten op www.pvis.nl

